

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

UKA2026/249

09.okt. 2026

Mimi Karlsen

Kunngeqarfik Danmarkip naalakkersuisuisa peqatigalugit Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisut Amerikamilu Naalagaaffeqatigiit naalakkersuisuisa Atlantikup Avannarpassissuani isumaqatigiissut naapertorlugu Kalaallit Nunaata illersorneqarnissaa pillugu Kunngeqarfiup Danmarkip Amerikamilu Naalagaaffeqatigiit naalakkersuisuisa 27. April 1951-imi isumaqatigiissutaata (Illersornissaq pillugu Isumaqatigiissut 1951-meersoq) kingusinnerusukkut ilassutaasunik isumaqatigiissutitaqartup allannguuteqarnissaa ilassuteqarfiginissaalu pillugit isumaqatigiissut Kalaallit Nunaanni atuutilernissaanut inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Nunanut Allanut, Inuussutissarsiornermut Aatsitassanullu Naalakkersuisoq)

Naggueqatigiiusugut Inuit inuiaaavugut sorsunnermik misilittagaqanngitsut. Inuiappassuit allat oqaluttuarisaanerminni pingaartittarpaat sorsunermut sumut ilaasimanertik, ajugaasimanertik, qanorlu nunaminnut illersuilluarsimasut annertuumik nersorniarlugillu pingaartittarpaat. Uagut kalaaliusugut nunarsuarmioqatitta sorsuuttarsimaneranut malinnaalluarpugut. Sorsunnermi inuit misigisaat misiginneqataangaarluta atuarpagut. Sorsunnermik inuit missigisaqarsimasut misigeqatigalugit kissaatigilernartarpoq nunarsuarmi sorsuttoqarani eqqissisoqarnissaa. Kissaatigisaqaarput nunarsuarmioqatitta eqqissineq uagutsitulli misigissagaat, inuunermi atugarilissagaat. Oqartuatarpugullu, aamma maanna oqassaagut: nunarsuarmitoq eqqissineq anguneqarli.

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

Nunannguatsinni soorunamiusutut isigalugu eqqissilluta inuusinnaanerput inuujuareerluta puigunaaqaaq ullut arlaanni tusaratsigu nunap pissaanilissuup nunarput pigilerumallugu oqaaseqarmat. Ernumaninnguukkiartuaarpog ilumoorullugu oqartalermaq nunarput illersornissaq pillugu pigisariaqarlugu. Annilaanganinngorporlu allaat sakkulersorneq aqqutigalugu nunarput tiguarniarmagu.

Tassani inuiattut ataatsimoorluta nikussaarpugut! Aatsaat taama amerlatigaluta ataatsimoorluta ingerlaarpugut oqariartorluta: Kalaallit Nunaat - Kalaallit pigaat!!

USA Danmarkilu peqatigalugit illersornissaq pillugu isumaqatigiissut 2026

Ullut qaangiuttut takutippaat nunarput nammineq isumannaatsumik inuuffiginerippat eqqarsaatigeqqissinnaasariaqarippat. Nunarput pisiassaanngilaq. Nunarput nunarsuarmi inuiaqatigiinnut ilaasutut, kalaallit inuiaqataasutut, nammineq siunissarput pillugu oqartussaaqataanissamik piumasaqaateqarpugut. Innuttaasut ataatsimoorluta Kalaallit Nunaat pillugu kikkut aalajangiisassanersut ersarissumik oqariartuuteqarpugut.

Naalakkersuisut Danmark USA-lu peqatigalugit isumaqatigiinniarnerni Kalaallit Nunaata oqariartuutaa saqqummiuppaat. Suliap oqimaassusia ilisimavarput.

Isumaqatigiinniarnernit oqitsuinnaasimanngillat; naalagaaffiit pissaanillit akornanni kalaallit soqutigisaasa illersorneqarnissaat piumasaqaataavoq.

Naalakkersuisut aqqutissamik nassaarsimanerannut qujaffigaagut. Inuit Ataqtigii isumaqatigaarput, nunarput isummanik

saqqummiussisinnaasariaqartoq, aalajangiinernullu peqataasariaqartoq.

Aamma oqaluttuarisaanitta immikkoortui assigiinngitsut

eqqaamasariaqarpavut. Inuit Ataqtigii eqqaamavarput 2001-mi

Inatsisartunut ilaasortaq Maliinannguaq Marcussen, Inuit Ataqtigii

siunnersuuteqarmat ima: (Siulittaasoq, issuaalaarpunga)

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

Illersornissaq pillugu 1951-imi danskit amerikamiullu

isumaqatigiissutaata allanngortinneqarnissaanik siunnersuut.

Assersuutitut taaneqarsinnaavoq Danmarkip EF-imut iserneratigut nunarput immikkut pineqarpoq, taamatuttaaq illersornissakkut immikkut isigineqarnissarput periarfissaasariaqarpoq.

Taamaattumik siunnersuutigaara 1951-imi isumaqatigiissutip allanngortinnissaa sukumiisumik sulissutigineqassasoq, tamatumanilu danskit allatut isummertinniarnissaat suliassat siullersarissavaat pingaarnarpaartaralugulu. Tassami Amerikamiut tamatumunnga ammallutik nalunaartareerput.

Ukioq 2001-imippugut, nunasiaanerit qaangiussoreerput, kikkullu tamat oqartussaaqataanerat, demokrati pingaartinneqarluni. Demokratitut taaneqarsinnaanngilaq nammineq nunatsinni iller-sornissakkut oqartussaatinnaversaarneqarnerput. (Issuaaneq naavoq)

1951-imi isumaqatigiissut Danmarkip USA-llu akornanni atsiorneqarpoq, kalaallit peqataatinnagit. 2004-mi Igalikumi allannguutaasumik isumaqatigiissut atsiorneqarpoq, Kalaallit Nunaat Josef Motzfeldt aqqutigalugu peqataalluni. Taamanikkut kalaallit isumaqatigiissutip ilusilersorneqarnerani toqqaannartumik peqataalernerat namminiilivikkiartornitsinni alloriarneruvoq.

2026-mi isumaqatigiissummi kalaallit Inuit inuiaqataasutut, pisinnaatitaaffeqartutut namminerlu aalajangiisinnaatitaasutut erseqqissumik eqqaaneqarput. Tamannalu pingaaruteqarpoq. Ilisimavarput suli naligiimmik inissisimanngitsugut; Kalaallit Nunaat suli Kunneqarfiup Danmarkip ilagaa. Isumaqatigiissut siunissami illersornissamut suleqatigiinnermut sinaakkusiivoq. USA-p Pituffimmi suliaasa annertusarneqarsinnaanerit, Narsarsuarmi Mestersvigimilu illersornissamut immikkoortortanik pilersitsinissamut periarfissaq eqqaaneqarput. Sumiiffiit, annertussuseq, qanoq atorineqarnissaat,

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

innuttaasut pinngortitarlu qanoq illersorneqarnissaat isumaqatigiissutigineqartussaapput. Isumaqatigiittoqanngippat ullut 90-it qaangiunneranni suliassaq qaffasinnerusumut qaqinneqassasoq paasivarput. Inuit Ataqtigiiinniit isumaqarpugut innuttaasut tusarniaavigineqarnissaat, paasissutissinneqarnissaat, najugaqarfimmilu toqqissisimanissaat pisariaqartoq.

Aatsitassanut, angallannermut, piniarnermut aalisarnermullu sunniutaasinnaasut aamma isummerfigisariaqarpavut. Isumaqatigiissummi innuttaasut inuunerat, piniarnej aalisarnerlu sapinngisamik ataqqineqassasut allassimavoq. Pinngortitap illersorneqarnissaa isumaqatigiissummi pingaartinneqarpoq. Kisianni innuttaasut eqqortumik aperippat: Kina nakkutiginnittussaava? Ajutoortoqartillugu kina akisussaasuussava, aamma saliinissaq qanoq qulakkeerneqassava? Taakku pillugit Naalakkersuisut erseqqissumik pilersaarusiortariaqarput, tassunga ilanngullugu nunaqqatigiit kommunillu qanoq peqataatinneqassanersut pilersaarusiortoqartariaqarpoq. Nunatsinni suliffeqarfiit isumaqatigiissummi periarfissaqarsinnaapput. USA-p Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinit nioqqutissanik sullissinernillu sapinngisamik pisinissaa isumaqatigiissummi allassimavoq. Suliffeqarfitta piginnaasaasa naapertorlugit periarfissaq atorluarniartariaqarparput. Tamanna suliffissanik, ilinniarnissamut misilittakkanillu pilersitsisinnaavoq. Kisianni isumaqatigiissut suliffissanik aalajangersimasunik, aningaasatigut isertitassanik imaluunniit landskarsimut akiliutinik neriorsuuteqarfiunngilaq. USA-p nunatta nunaminertaanik atuinerminut aalajangersimasunik akiliuteqartarnissaa aamma isumaqatigiissummi aalajangersarneqanngilaq. Aammattaaq isumaqatigiissummi nunanit allanit aningaasaliissutit immikkut ittumik maleruagassiorneqarput. Taakku qanoq sunniuteqassanersut, aningaasartuutaasinnaasullu Kalaallit Nunaata akilertariaqagai pillugit paasissutissat ammasumik saqqummiunneqartariaqartut Inuit Ataqtigiiinni isumaqarpugut.

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

Aamma isumaqatigiissummi siunissami namminersulivinnissaq pillugu aalajangersagaq oqaloqatigiissutigisariaqarparput. Kalaallit Nunaat namminiilivissappat, isumaqatigiissutip pisussaaffii pisinnaatitaaffiilu ingerlaannarnissaat, NATO-mullu ilaasortaanissaq imaluunniit ilaasortannngorniarnissaq aalajangersakkami eqqaaneqarput. Tamanna siunissamut aalajangiineruvoq. Namminiilivinnissamut pisinnaatitaaffipput isumaqatigiissummi allassimavoq, kisiannili siunissami kalaallit qanoq aalajangiisinnaanerat pillugit apeqqutit ammasumik akineqartariaqarput. Taakku inuiaqatigiinni eqqartorneqassapput, pimoorunneqarlutillu. Inuit Ataqtigiiinni eqqissineq, oqaloqatigiinneq, aaqqiissutissarsiorneq sorsunnermillu pinaveersaartitsineq pingaartippavut. Nunarsuarmioqatigiit isumannaatsuunissaannut pissutsit allannngoriartorput, isumannaatsuunerlu isumaliutigisariaqalerparput. Aatsaat sakkulersornerup annertusineratigut eqqissineq pilersinneqarsinnaanerarlugu isumaqanngilagut. Suleqatigiinneq, inatsisitigut sinaakkutit, ataatsimoorluni akisussaaffik aamma kalaallit namminneq nipaata tunngavigalugit aqqutissarsiortariaqarpugut. Isumaqtigiiissut tamanna pillugu naammattumik neriorsuuteqanngitsoq apeqquserneqarsinnaavoq; taamaattumik isumaqatigiissutip qanoq atorineqarnissaa Inatsiartut Naalakkersuisutullu malinnaaffigissavaat. Taamaattumik Inuit Ataqtigiiit siunnersuut taparserparput, isumaqatigiissutillu Kalaallit Nunaanni akuersissutigineqarnissaanut akuersilluta taasissaagut. Naalakkersuisut isumaqatigiinniarnermi angusaat taparserparput, suliaassanilli naammassinngisatsinnik ammasumik oqaatiginnippugut. Isumaqtigiiissutip atuutilernerata kingorna Naalakkersuisut isumaqatigiissutip qanoq ingerlanneqarnera pillugu Inatsiartunut ukiumut minnerpaamik ataasiarlutik nalunaaruteqartarnissaat piumasaraarput. Aamma Naalakkersuisunut misissoquarput uku nunat pingasut akornanni isumaqatigiissut soorlu ukiut tallimakkaarlugit nunat taakku pingasut akornanni

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

nalilerneqartarsinnaanersoq? Tassami nunat pingasuulluta nalilee qatigiittarutta immitsinnut utaqqinata ingerlaqatigiinniassagatta.

Kommunit, inuussutissarsiortut, nunaqqatigiillu sunniuteqarfigineqartut peqataatinneqarnissaat piumasaraarput. Kalaallit Nunaanni akuerineqarnerata kingorna Danmarkip inatsisartui aamma aalajangiissapput. Kalaallit Nunaata nipaa suli Folkitingimi tusarneqarnissaa pingaartipparput.

Oqartuarterpugut: Kalaallit Nunaat – Kalaallit pigaat. Tassa nunarput pillugu aalajangiinerit kalaallit peqataatinnagit pisassanngillat. Eqqissineq angorusupparput. Nammineq nunatsinnut akisussaaffimmik tigusilluta, oqaloqatigiinnikkut aaqqiissutissarsiortariaqarpugut. Naalakkersuisut taperserpagut isumaqatigiissut aqputigalugu kalaallit soqutigisaat illersorniarlugit suliniarneranni.

Taamaammat Inuit Ataqtigiiit nuannaarutigaaarpud takorlooruminaatsitavut ernummatigalugit innuttaasut ataatsimoornerat Naalakkersuisut takusimammassuk, nunatsinnullu asanninnerput innarligassaanninnerput piumassuseqarnerpullu upperalugit aqputissatsinnik nassaarsinnaasimammata. Aqputissaq USA Danmarkilu peqatigalugit nassaarisimavarsi. Nunarput tiguagaanani, naligisatsitulli pineqarluta isumaqatigiissut nunanut allanut USA-mik suleqateqarnerup pilerseqqinneqarnissaa, patajaassutsip pilerseqqinneqarnissaa aamma angugassiuk Inuit Ataqtigiiit, nunaqqatittalu tulluusimaarutigalugulu toqqissiallaatigivarput. Tamatumunnga suliasinnut qujanarujussaq.

Qanortoq aamma nunarsuarmi eqqissinissamut aqputissiuuteqataagili.